



## Andragógiai Műhelykonferencia Prof. Dr. Koltai Dénes emlékére

### A szabad tanítástól a tanulás szabadságáig

#### Absztrakt Kötet

#### From Free Education to the Freedom of Learning Adult Education Intensive Workshop to Tribute Dénes Koltai Collection of Abstracts

<http://mtaandragogia.org/> és <https://btk.pte.hu/hu/hfmi>

Andragógiai Műhelykonferencia Prof. Dr. Koltai Dénes emlékére - **A szabad tanítástól a tanulás szabadságáig**

ISBN: pótoljuk

## Absztraktok

Az absztrakt kötet felelős szerkesztője: Dr. Egervári Dóra – PTE BTK HFMI – Intézetigazgató  
Dr. habil Németh Balázs – MTA Andragógiai Albizottság – Elnök, MELLearn – ügyvezető,  
elnökségi tag  
Pécs – 2024<sup>©</sup>

### Plenáris ülés

- Farkas Éva:** Mikrotanúsítvány és egyéni tanulási számla: Lehetőség a felnőttkori tanulás támogatására és a keresletorientált felnőttképzési rendszer kialakítására/Microcredentials and ILA as Choice for Supporting ALE with Needs-oriented System Building.....4
- Heribert Hinzen:** Professionalization and Institutionalization of Adult Learning and Education - Contributions and memories of Professor Dénes Koltai.....5
- Benedek András:** Illúziók és realitás - az andragógia magyarországi fejlődéstörténetének egy fejezetéhez/Illusions and reality - for a chapter in the history of the development of andragogy in Hungary.....6
- Kraiciné Szokoly Mária:** Az informális tanulás jelentősége korunkban - gondolatok a művelődésszervező és jogutód szakos képzések nézőpontjából/Role of Informal Learning in Our Age.....7
- Tóth Máté:** Reflexiók az Erasmus+ Learn&Exchange projektről/Reflections on Erasmus+ Learn&Exchange project

### Szekció A/ ALE Session with experts and researchers

- Arne Carlsen:** From education as a human right to lifelong learning as a human right.....8
- Philipp Assinger:** Validation of Non-formal and Informal ALE: An ambivalent friendship?.....9
- Anikó Kálmán:** Changing the lifelong learning paradigm: Complexity as the New Normal. New Deal of Lifelong Learning.....10
- Shairil Bhardwaj:** Enhancing Professional Development via Project-Based Innovation in German AE.....11
- Éva Szederkényi:** EPAL Platform as Space for Community Learning.....12
- Carmel Berendi:** ASEAN Youth Report on "Learning Cities: Drivers for Young Adults' Participation in Climate Change Governance.....13
- Balázs Németh:** Two Years after CONFINTEA VII – Reporting on Trends of Policy Research in ALE.....14

### Szekció B/ Andragógiai szekció

- T. Molnár Gizella – Sütő Erika:** A felnőtt tanulók speciális csoportja a felsőoktatásban: képzésfejlesztés a tanulási eredmény alapú szemlélet elsajátításával a Szegedi Tudományegyetemen.....15
- Erdei Gábor:** A 24. órában? – a TIT vidéki egyesületeinek helyzete a rendszerváltás utáni évtizedekben.....16
- Sulyok Tamás:** A gamifikáció szerepe a felnőttkori tanulásban.....17
- Máté Andrea:** Az ERASMUS+ Blended Intensive Program és a tanulás szabadsága.....18

<b>Nemes-Wéber Zsófia:</b> Matematikai játékoság a tanítóképzésben.....	19
<b>Virágh Viktória:</b> Mikrotanulási programok előnyei, lehetőségei és módszerei szociális ellátásokat igénybe vevő idősök körében.....	20
<b>Vedovatti Anildo:</b> Az EPALE Magyarország szerepe a felnőttkori tanulás minőségi fejlesztésében.....	21
<b>Bajusz Klára:</b> A sikeres idősödés eszköztárája.....	22

### **Szekció C/ Művelődéstudományi szekció**

<b>Dóri Éva:</b> A 60-as évek "népművelési vitája" – egy értelmiségi eszmecsere szakmatörténeti távlatai.....	23
<b>Brachinger Tamás:</b> Szabad művelődés?.....	24
<b>Várnagy Péter:</b> A jogi stúdiumok fejlődéstörténete a 90-es évektől a Pécsi kultúrákövetítő és humán képzettségben.....	25
<b>Koltai Zsuzsa:</b> Trendek, innovációk és kihívások a múzeumandragógiában napjainkban.....	26
<b>Bene Adrián:</b> Populáris kultúra és kritikai gondolkodás: a disztópiák hatása a reflektivitásra.....	27
<b>Dezső Renáta:</b> Kulturális emlékezet egy nemzetközi felsőoktatási programban – non-formális interkulturális tanulás a Holokauszt 80. évfordulóján.....	28
<b>Bartalovics Gabriella:</b> Közművelődési szakemberek pályaképe. Fókuszban Baranya Vármegye Közművelődési szakemberei.....	29
<b>Kazinczy Viktória Renáta – Nemes-Wéber Zsófia:</b> A tanulás szabadsága a játék.....	30

### **Szekció D/ Készség- és szervezet-fejlesztés, foglalkoztatás és HR**

<b>Molnár György:</b> A tanítás és tanulás változása a szakképzésben és a felnőttképzésben módszertani és technológiai vonatkozások.....	31
<b>Koltai Zoltán:</b> A Közép-Duna Menti Kiemelt Térség humán erőforrás adottságai és azok fejlesztése.....	32
<b>Pankász Balázs:</b> A munkaképesség-felmérés korszerű módszertana.....	33
<b>Király Brigitta:</b> A készségfejlesztés útjai a német szakképzésben és a felnőttképzésben.....	34
<b>Lükő István:</b> Andragógia – szakképzés – fenntarthatóság.....	35
<b>Klein Sándor – Nemeskéri Zsolt – Zádori Iván:</b> Kompetencia-fejlesztés Dienes játékokkal....	36

### **Szekció E/ Tanulás és tudáscsere a könyvtárakban (Learn&Exchange projekt disszeminációs eseménye)**

<b>Tóth Máté:</b> A PTE BTK Könyvtár- és Információtudományi tanszékének nemzetközi kapcsolatai.....	37
<b>Egervári Dóra:</b> Elektronikus tanulás, távoktatás.....	38
<b>Varga Katalin – Tóth Máté:</b> A Learn&Exchange projekt tananyagainak bemutatása.....	39
<b>Nagy Andor:</b> Fenntartható digitalizálás.....	40
<b>Varga Katalin:</b> A MOOC-ok szerepe az információs műveltség fejlesztésében.....	41

**Dr. Farkas Éva: Mikrotanúsítvány és egyéni tanulási számla: Lehetőség a felnőttkori tanulás támogatására és a keresletorientált felnőttképzési rendszer kialakítására/Microcredentials and ILA as Choice for Supporting ALE with Needs-oriented System Building**

Az a tény, hogy az egyéni, szervezeti és társadalmi fejlődés záloga a folyamatos és komplex változásokhoz való rugalmas és tudatos alkalmazkodás képessége, minden korábbinál jobban felértékeli a tanulás jelentőségét. Az Európai Unió ambiciózus célokat tűzött ki 2030-ra, miszerint a felnőttek legalább 60%-a vegyen részt évente képzésben, valamint a 16–74 évesek legalább 80 %-a rendelkezzen alapvető digitális készségekkel. Bár az oktatásban és képzésben való részvételben lassú növekedés tapasztalható az elmúlt évtizedben, az EU27 átlaga (2022-ben 46,6%) továbbra is alacsonynak mondható.

Mivel az elmúlt évtizedben az Európai Bizottság jelentős erőfeszítései és pénzügyi ráfordításai ellenére sem sikerült jelentősen növelni a felnőttkori tanulásban való részvételt, nyilvánvalóvá vált, hogy a 2030-as célkitűzéseket a jelenleg működő képzési és finanszírozási rendszerekkel nem lehet elérni. Ezért olyan innovatív megközelítésekre és kezdeményezésekre van szükség, amelyek kiegészítik a már meglévő képzési és finanszírozási rendszereket. Az európai készségfejlesztési menetrend 12 kiemelt kezdeményezése közül az egyéni tanulási számla és a mikrotanúsítványok európai megközelítése hatékony stratégiák lehetnek a felnőttkori tanulásban való részvétel és ezáltal a foglalkoztathatóság növelésére.

A mikrotanúsítvány az egyéni, társadalmi és munkaerő-piaci igényekre reagáló, magas minőségű képzési kínálatot teremt meg. Az egyéni tanulási számla pedig az egyént döntési pozícióba helyező finanszírozási mechanizmust. A két eszköz azért képvisel jelentősen más megközelítést, mint a jelenleg működő képzési és finanszírozási rendszerek, mert mindkettő az egyént és az egyén célzott készségfejlesztését helyezi – szakpolitikai értelemben is – a középpontba. Az egyénre szabott tanulás megközelítés nagyon jelentős szemléletbeli változást jelent ahhoz képest, hogy a képzési rendszerek többsége kínálat orientált és – bár a lifelong learning támogatása minden országban cél – a kormányok sokkal inkább a vállalatokat és a képző intézményeket támogatják, mint az egyént. Ebben a kontextusban az egyén döntési szabadsága és felelősségvállalása meglehetősen korlátozott. A mikrotanúsítvány és az egyéni tanulási számla a célzott készségfejlesztés kultúrájának előmozdításával és a pénzügyi korlátok csökkentésével hatékony keresletoldali ösztönző lehet az egyének és a munkáltatók számára, hogy növeljék a szerepvállalásukat és felelősségüket a felnőttképzéssel kapcsolatos igényeik érvényesítésében. Ez lehetővé teheti azt, hogy a képzések és a finanszírozási források igény szerint álljanak rendelkezésre, és a felnőttek az egyéni karriercéljaik figyelembevételével azt tanulhassanak, amire szükségük van és akkor tanulhassanak amikor szükségük van rá.

Az előadás a mikrotanúsítvány és az egyéni tanulási számla lényegi és innovatív elemeit, valamint a két eszköz mögött húzódó gondolkodásmódot és képzésfejlesztési kultúrát igyekszik megragadni, amelyek újdonságot jelentenek a jelenleg működő képzési és finanszírozási rendszerekhez képest, illetve pozitív hatással lehetnek a motivációra, a részvételre és a minőségre.

**Prof. Dr. Heribert Hinzen: Professionalization and institutionalization of adult learning and education - contributions and memories of Professor Dénes Koltai**

Adult learning and education (ALE) has high importance for a balanced and lasting effects in lifelong learning. People are living longer, and most people are adults. To serve this growing clientele, adult education as a sub-sector of the education system must receive higher attention and support through appropriate policies, legislation and financing. The author met Prof. Dénes Koltai in the mid-1990s and shared experiences with him till his untimely death. They worked together on numerous projects and publications which aimed at strengthening the professionalization and institutionalization of ALE.

**Prof. Dr. Benedek András: Illúziók és realitás – az andragógia magyarországi fejlődéstörténetének egy fejezetéhez/Illusions and reality – for a chapter in the history of the development of andragogy in Hungary**

Koltai Dénes szakmai életútja, az andragógia magyarországi intézményesülésére gyakorolt hatása kitűnő lehetőség szemléltetni a rendszerváltást követő évtizedek szakmai illúzióit a felnőttképzés területén, értelmezni az intézményi fejlődés új szakaszát, annak ma különösen érzékelhető ellentmondásait. Az emlékkonferencia lehetőséget ad arra, hogy elemzési kísérletet tegyünk az andragógia magyarországi fejlődéstörténetének részben szubjektív szempontok szerinti, de a közös gondolkodás szempontjából konstruktív vitát kezdeményező szakmai értékelésére.

**Kraiciné Dr. Szokoly Mária: Az informális tanulás jelentősége korunkban – gondolatok a művelődésszervező és jogutód szakos képzések nézőpontjából/Role of Informal Learning in Our Age**

Az előadás Koltai Dénes munkásságának aktualitására hívja fel a figyelmet, amikor az élethosszig tartó tanulás talán legfontosabb, de napjainkban kevésbé kutatott területéről, az informális tanulás munkaerőpiaci felértékelődéséről szól, az ELTE PPK FTI keretében folyó kutatás első eredményei alapján. A kutatás néhány az ELTE PPK-n indított szakra felvett, első éves egyetemi hallgatók körében azt vizsgálja, hogy a felsőoktatási tanulmányaik előtt végzett szabadidős tevékenységeik mely készségek, skillek megalapozását, fejlesztését segítette elő és ezek befolyásolták-e szak- és pályaválasztásukat. Az első eredmények megerősítik, hogy az informális tanulási színtérhez tartozó szabadidős tevékenységek, így az önirányító, a horizontális, a hálózati, a közösségi tanulási tevékenységek megalapozzák, fejlesztik a munkaerőpiacon elvárt soft skilleket. Következésképp az informális tanulást, benne a szabadidős, kulturális tevékenységeket a felnőttkori tanulás egyre fontosabb színtereként kell számon tartani.

**Prof. Dr. Arne Carlsen: From education as a human right to lifelong learning as a human right**

CONFINTEA VII created a new Framework for Adult Learning and Education in 2022 in Marrakech. This Framework will be guiding ALE policy development, research and practise from 2022 to 2034. I will revisit the Framework in the light of Frameworks from the World Economic Forum, the International Labour Organisation, the World Bank, and the Organisation for Economic Cooperation and Development.



**Dr. Philipp Assinger: Validation of Non-formal and Informal Learning and Adult Education:  
An ambivalent friendship?**

I would like to talk about risks and reservations concerning a too narrow technical and economic approach to validation and the chances and appreciation of an inclusive approach based on adult education theories.

**Dr. Kálmán Anikó: Changing the lifelong learning paradigm: Complexity as the new normal.  
New deal of Lifelong learning**

Professor Dénes Koltai tried to build a bridge between the science of adult education, the andragogy profession and the practice, The presentation will speak about the current changes and trends the paradigm shift of lifelong learning through different system level elements Trends and changes in the higher education institution with systemic approach :theory and practice.

## **Shairil Bhardwaj: Enhancing Professional Development via Project-Based Innovation in German Adult Education**

With an emphasis on the Grundtvig-AGADE project, *Towards Becoming a Good Adult Educator in Europe*, this study explores the important role that project-based innovation plays in improving the professional development of adult educators in Germany. (Jääger and Iron, 2006) This project supported the development of professional development frameworks emphasizing the theoretical and practical aspects of adult learning, within the larger framework of European initiatives to improve the quality of adult education. The study looks at how project-based learning methods help adult educators develop critical skills, such as how to design learner-centered settings that support independent learning, actively involve adult learners, and inspire them to meet their learning objectives. The need for a thorough grasp of adult psychology and learning processes is discussed to customize educational opportunities for a variety of adult learners. (Jääger and Iron, 2006) The study uses a blended learning methodology, combining in-person and online teaching, to investigate the development of adult educators' organizational and planning abilities, specifically their capacity to build democratic and humanistic learning programs based on fundamental values. The study emphasizes the need for educators to develop strong evaluation abilities, such as the ability to conduct critical self-reflection and help learners through self-assessment procedures. In addition to these pedagogical and organizational abilities, adult educators' ethical growth is prioritized, with an emphasis on fundamental qualities such as self-confidence, tolerance, responsibility, flexibility, and empathic communication. Drawing on the Grundtvig-AGADE project's concepts and outcomes, this study provides useful insights into how project-based innovation might be used to improve the quality of adult education in Germany. It aims to show how this paradigm may be used to create advanced pedagogical tactics that react to the changing needs of adult learners while also contributing to a sustainable future for adult education.

**Dr. Szederkényi Éva Kata: EPALE Platform as Space for Community Learning/Az EPALE platform mint a közösségi tanulás tere**

Az EPALE- A felnőttkori tanulás elektronikus európai platformja folyamatosan bővülő, jelenleg 151 ezres felhasználói létszámmal az EU hivatalos nyelvein ad módot a tanulás közösségi megélésre, blogírás, közös európai uniós együttműködések, portfóliók formájában. A PTE BTK HFMI mester- és alapszagos hallgatóival évek óta alkalmazzuk a platformot órai keretek között és egyéni tanulásra is az írásbeli kommunikációs készségek fejlesztésére. Az előadás az andragógiai módszertanról és empirikus felmérésről ad látteleletet.

**Berendi Carmel: ASEAN Youth Report on "Learning Cities: Drivers for Young Adults' Participation in Climate Change Governance**

Our present era, characterized by the pressing challenges of climate change, there exists an undeniable urgency to embrace collective action and innovative solutions. The ASEAN Youth Report on "Learning Cities: Drivers for Youth Participation in Climate Change Governance is a testimony of the collaborative efforts of organisations and individuals dedicated to fostering youth engagement for sustainability.

**Dr. Németh Balázs: Two Years after CONFINTEA VII – Reporting on Trends of Policy Research in ALE/Két évvel az UNESCO CONFINTEA VII után. Röviden A szakpolitikai kutatások trendjeiről**

A prezentáció rámutat a 2024. őszén érzékelhető felnőtt-tanulási és -oktatási trendek jellemzőire az EAEA és az UNESCO, valamint az OECD szakpolitikai megközelítései alapján, tekintettel az UNESCO CONFINTEA VII és az ún. Marrakech Framework for Action iránymutatásainak érvényesülésére az EAEA 2024. új Felnőtt-tanulási Kiáltvány (AL Manifesto-2024) fókuszának tükrében.

## **T. Molnár Gizella, Sütő Erika: A felnőtt tanulók speciális csoportja a felsőoktatásban: képzésfejlesztés a tanulási eredmény alapú szemlélet elsajátításával a Szegedi Tudományegyetemen**

A tanulási eredmény alapú megközelítés az elmúlt évek legnagyobb hatású fejlesztő eszközévé és az európai oktatási reform legfontosabb elemévé vált. A felsőoktatásban megszerezhető képzettségek is kimenetszabályozásúak lettek. Ma már kevesen vitatják, hogy a tanulási eredmény alapú szemlélet a képzésfejlesztés eszköze, és a hallgatóközpontú szemléletnek az oktatási gyakorlatra is hatása van. A kimenet alapú gondolkodás alkalmazása pedagógiai kultúraváltást is jelent, hiszen megváltoznak a tanulásról való gondolkodással, a tanítással, a tanulással, az értékeléssel szemben támasztott követelmények.

2017 óta a felsőoktatásban az EKKR-hez és a MKKR-hez igazodva képzési és kimeneti követelmények alapján folyik a képzés, hiszen jogszabályi kötelezettség vonatkozik a felsőoktatásban megszerezhető szakképzettségek kimeneti szabályozás alapú megszervezésére és megvalósítására. Ehhez új hálótervek, tantárgyleírások készítésére volt szükség, amelyek a követelményeket tanulási eredmények formájában fogalmazzák meg. Ehhez elengedhetetlen volt, hogy a felsőoktatás szereplői megértsék az új szemléletmódot, elsajátítsák a tanulási eredmények meghatározásának módszereit és felfrissítsék, megújítsák a módszertani és értékelési kompetenciájukat, noha a felsőoktatás szereplői kezdetben kevésbé voltak nyitottak erre. Az évtizedes beidegződéseket, amelyek szerint az oktató a főszereplő a képzési folyamatban, nagyon nehezen váltotta, s váltja fel a hallgatóközpontú szemlélet, amely arra koncentrál, hogy a képzési folyamat végén mit tud, mire képes a diplomával távozó végzett fiatal szakember, s a megszerzett kompetenciák megfelelnek-e a munkaerőpiaci elvárásoknak? Az előadás azt kívánja bemutatni, hogy Szegedi Tudományegyetemen milyen fejlesztések történtek annak érdekében, hogy az egyetem oktatói megismerjék, elfogadják és használják a tanulási eredmény alapú szemléletet.

Az első lépést az EFOP-3.4.3-16-2016-00014 projekt jelentette, melyet az előadás első felében ismertetünk. Ennek keretében 2017-2021 között olyan (3x20 órás) tréningeket dolgoztunk ki és valósítottunk meg, amelyekkel módszertani támogatást nyújtottunk az SZTE oktatói számára a tanulási eredmény alapú tanterv- és tantárgyfejlesztés eredményes megvalósításához, majd a hallgatói teljesítmények fejlesztő és minősítő értékelésének és a tanulási eredmény alapú értékelési kritériumainak kialakításához. Tanulástámogatásként olvasó- és videóleckék is kapcsolódtak ehhez, majd 2023-24-ben az egyetem Coursera kurzust is készítettett ennek érdekében, amely lehetővé tette az egyetemi oktatók önálló ismeretszerzését is.

Előadásunk második felében kitérünk arra, hogy az idei évben a Coursera kurzust követően milyen fejlesztések történtek az SZTE-n a további korszerűsítés érdekében. Az előző három 20 órás tréning helyett öt 13 órás tréninget dolgoztunk ki: Tanulási eredmény alapú képzésfejlesztés, Tanításmódszertan, Tanulási eredmények értékelése, Projektmódszer a felsőoktatásban, Kooperatív technikák. Ezeknek a tréningeknek a tapasztalatairól számolunk be, illetve a képzések eredményeként jó példaként bemutatjuk az oktató hozzájárulásával Dr. Beszédes Sándor Élelmiszeripari műveletek című tantárgyát.

## **Dr. Erdei Gábor: A 24. órában? – a TIT vidéki egyesületeinek helyzete a rendszerváltás utáni évtizedekben**

Az 1841-ben alapított TIT a legrégebb hazai társadalmi/civiliszervezet, amely történelmi korszakokon átívelően végezte ismeretterjesztő, tájékoztatást, műveltséget adó tevékenységeit. A rendszerváltás alapvetően változtatta meg, egyrészt, az egyesület szervezeti felépítését, működését, másrészt a külső környezet is radikálisan átalakult. Ez az átalakulási folyamat nem is zárult le az 1990-es évek első felében, de napjainkig zajlik.

A 2024 nyarán indított empirikus munka ezeket a változásokat, az egyes szervezetekre gyakorolt hatásokat igyekszik feltárni, elemezni. Az eddig 6 szervezet 10 szakemberével készített interjúk már most érdekes eredményekkel biztatnak, s kategóriákat alkothatunk annak megfelelően, hogy a változásokra, erőteljes kihívásokra hogyan tudtak/tudnak reagálni és fejlődni, vagy éppen a megszűnés fenyegeti őket. Jelen, a kutatásközben típusként értelmezhető munka tovább folytatódik és reményeink szerint egy éven belül a hazai TIT egyesületek többségét felmérve, egy jelentősebb, átfogóbb kiadvánnyal tárjuk az érdeklődők elé a vizsgálat eredményeit, tanulságait.



## **Dr. Sulyok Tamás: A gamifikáció szerepe a felnőttkori tanulásban**

Amikor játékról beszélünk, nagyrészt a gyerekekhez, gyerekkorhoz kapcsoljuk ezt a tevékenységet. A pedagógiai folyamatokban számos esetben jelenik meg a játék, mint a fejlesztés eszköze, akár konkrét tevékenységként, akár a fejlesztő tevékenységeket keretbe foglaló és azt vezérlő elemként. A gyorsan változó világunkban jelentősen átalakul a felnőttkori tanulás, nem csak tartalmában, hanem módszereiben is. A módszertani átalakulás számos esetben vizsgálta, hogy a gyerekeknél alkalmazott és bevált módszereket hogyan lehet a felnőttek tanulásához igazítani, alakítani, adaptálni. A felnőttkori tanulás is elkezdte beépíteni és alkalmazni a saját eszközei körébe a játékot is. Kérdés, hogy milyen szerepe lehet a játéknak a felnőttek tanulása során? Hogyan és milyen elemeket lehet játékosítani? És az a kérdés is sokszor felmerül, hogy lehet-e a játék során komoly dolgokat tanulni, el lehet-e juttatni a játékkal a felnőtteket komoly és hasznos tudáshoz? Ezt a kérdéskört igyekszik körbejárni a választott témám.

## **Dr. Máté Andrea: Az Erasmus+ Blended Intensive Program és a tanulás-tanítás szabadsága**

A Blended Intensive Program (BIP) egy innovatív tanulási és oktatási program az Erasmus+ programon belül, amely ötvözi az online tanulás és a rövid, intenzív fizikai mobilitás (pl. külföldi szakmai tanulmányút) előnyeit.

A Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Karán (PTE KPVK) 2023-ban megvalósított Helyi értékek, élet- és borkultúra /Local products, life and wine culture/ Blended Intensive Program (BIP) projekt egy innovatív kezdeményezés volt, amelynek célja volt, hogy a helyi értékek megismerésén keresztül ösztönözzük a hallgatók mobilitását, összekapcsoljuk a tapasztalati tanulást és az ökotudatos szemléletmód alakítását. Ezeket a szempontokat vettük figyelembe a BIP projektünk kialakításánál. Az élményalapú tevékenységek a résztvevők számára nemcsak a tanulási, hanem digitális, kommunikációs, szociális, kreativitás, környezeti kompetenciáik fejlesztésében is fontos szerepet töltek be. A BIP projekt eredményességét a hallgatói aktivitás empirikus megfigyelésével, a kísérő oktatókkal végzett interjúkkal, és a résztvevők online kérdőíves megkérdezésével vizsgáltuk. A projekt sikerességét a pozitív visszajelzések igazolják.

## **Nemes-Wéber Zsófia: Matematikai játékoság a tanítóképzésben**

A játékoság alkalmassá teszi az embert arra, hogy jó legyen a teljesítménye még akár olyan játékokban is, ahol nem sok az esélye az eredményes végső kimenetelre. A játékos ember akár olyan tevékenységekben is örömmel vesz részt és tesz erőfeszítést, ahol alapvetően nem a győzelme fogja motiválni. (Aczél 2015) Juhász Valéria (2020) megkülönbözteti a gamifikációnak két formáját, amiket gamifikáció 1.0 és a gamifikáció 2.0 néven ismerünk. Az első generációs játékosítás mechanizmusa és elve leginkább a pontszerzésre és a ranglistáknak az elveire épít. Legjellemzőbb tulajdonságai, hogy erős versenyszellemet generál és inkább a külső ösztönzőkre épít. A második generációs játékosítás, a gamifikáció 2.0 már sokkal kifinomultabb. Figyelembe veszi az egyéni célokat és a motivációt is, így középpontjában leginkább a belső tanulás áll. Az ilyen típusú játékosítás segítségével a tanulók magasabb szinten fogják elvégezni a feladatokat, hiszen a belső indíttatásból nyert jutalom erősebb motiváció számukra, mint egy külső jutalomnak a megszerzése. A játékok másik megközelítése szerint lehetnek szórakoztató játékok, amiknek nem célja a fejlesztés és tanulás, hanem szimplán szórakoztató funkciót töltenek be. Ezzel szemben a komoly játék, amelyek játékon kívüli céllal is rendelkeznek, mely a tanulásnak a fejlesztése, valamint és a különböző kompetenciák fejlesztése. (Polonyi, Abari, Szabó, 2019) A harmadik típus a szimulációs játék, aminek célja, hogy olyan eseményeket és jelenségeket sajátíthassanak el a diákok, amik gyakorlati úton könnyebben megérthetőek. (Mihály 2004/7-8; Polonyi, Abari, Szabó, 2019) A matematika játékosításának vizsgálatakor Dienes Zoltán neve és munkássága megkerülhetetlen. Dienes a matematika tanítását egy teljesen új perspektívából mutatta be, teljesen megújította a hozzá kapcsolódó játékosítást. Elméletei és játécai alapján további társasjátékokat fejlesztett ki a Pécsi Tudományegyetem a Ki jut a várba?, Erdők játéka, Igazgyöngyök, Abrakadabra. Az oktatásban a játékosítás szerepe, tehát a motiváció és az érdeklődés folyamatos fenntartása, melyek a PTE-KPVK tanítóképzésébe is jól beilleszthetőek.

## **Virágh Viktória: Mikrotanulási programok előnyei, lehetőségei és módszerei szociális ellátásokat igénybe vevő idősök körében**

Geronto-andragógusként és a Szent Borbála Otthon Nonprofit közhasznú Kft. időseket ellátó intézményének vezetőjeként meggyőződésem, hogy az élethosszig tartó tanulás előnyeiből a legidősebb és szociális ellátást igénylő csoportoknak sem szabad kimaradnia.

Ennek érdekében az idősokkal foglalkozó szakemberek bevonásával, akciókutatás stratégiáját használva, a tervezés, cselekvés, megfigyelés és a reflektálás ciklusaiban tanulási programokat fejlesztünk. A Szenior „Tudásösvény” Tanulási Programcsomag egy pilot kutatás eredménye, és 8 fő terápiás és szociális munkatárs reflexiói alapján alakítottuk ki az idős ellátottakhoz legjobban illeszkedő programokat. Három telephelyen összesen 252 fő ellátott körében alkalmazták segítve ezzel az élethosszig tartó tanulást a szociális ellátásokban és szolgáltatásokban.

Az egyik meghatározó irány a Szenior Mikrotanulási Program lett. Ezt a tanulási metódust a visszajelzések során a rövidebb, egyszerűbb, kötetlenebb és kiscsoportban vagy akár egy ellátotti szobában alkalmazható tanulási programok iránti igény hívta életre.

A program főbb elvei közé tartozik a tananyag 5-15 perces szakaszokra, ugyanakkor még jól értelmezhető részekre bontása, a gyakori találkozás az új ismeretekkel és az ismétlések változatos formáinak alkalmazása. Módszertanát, elemeit és eszközeit úgy terveztük meg, hogy a legidősebb korosztály számára is érthető, élvezhető és hasznos legyen. Ezt biztosítják a szemléltető plakátok, a rövid fókuszált kognitív terhelést kerülő információk és az aktivitást ösztönző ismétlő eszközök. A másik fontos szempont az volt, hogy az idősokkal foglalkozó szakemberek számára a programokra való felkészülését hatékonyá tegyük. Ennek érdekében MI került bevonásra a tananyag összeállításának folyamatába.

Előadásomban ennek az általunk már alkalmazott Szenior Mikrotanulási Programnak az előnyeit, lehetőségeit és módszertani lépéseit mutatom be.

A Tanulási Programok más időseket ellátó intézmények számára is adaptálhatóak. A programok így egy olyan folyamatban tudnak tovább fejlődni, amely a szakemberek bevonásán keresztül egy nagy létszámú közösség hasznára válhat.

## **Vedovatti Anildo: Az EPAL Magyarországn szerepe a felnőttkori tanulás minőségi fejlesztésében**

A 21. század egyik meghatározó folyamata a digitalizáción belül a mesterséges intelligencia és a robotika térnyerése, melyek szerepe az oktatásban napjaink igen gyors változása kapcsán, jelentős kérdéseket vet fel az tanulás szereplői felé. Az idei szakmai események is megmutatták, hogy a naprakészséget csak is széles körű tájékozódással, tudatossal önfejlesztéssel, és kölcsönös együttműködések segítségével lehet fenntartani. Erre számos eszközt használhatunk, köztük olyan felületeket is, mint az Európai Bizottság által üzemeltetett EPAL platform.

## **Dr. Bajusz Klára: A sikeres idősödés eszköztárája**

Öregedő társadalomban élünk, ennek következményeit a mindennapokban is érezzük, ám saját életünkre ritkán vonatkoztatjuk. Pedig a tudatos, majd az ezt követő, illetve egy idő után ezzel párhuzamosan is zajló sikeres idősödés jelenti az egyik olyan kulcsmegoldást az egyén életében, mellyel az öregedés és az azzal járó folyamatok legalább részben kontroll alatt tarthatóak. Az öregedéstől való félelem leginkább a függőségtől való félelmet jelenti. A tudatos idősödés az a felkészülési folyamat, melynek során végiggondoljuk, milyen öregkort képzelünk el magunknak, illetve ehhez milyen feltételrendszert kell megteremtünk. Ezt a 40-es, 50-es élet éveinkben el kellene kezdenünk, hogy ne érjen minket váratlanul a nyugdíjazás: ne akkor döbbenjünk rá, hogy nincsenek terveink, tartalékaink, céljaink időskorunkra annak ellenére, hogy még évtizedek lehetnek vissza az életünkből. A sikeres idősödés pedig azoknak a folyamatoknak a kézben tartása, melyek az öregedés együttjárói: mennyire és hogyan tudunk minél tovább egészségesek maradni, megőrizni anyagi és fizikai függetlenségünket, önrendelkezésünket, célok és kapcsolatok révén teljes életet élni. Melyek azok a társadalmi alrendszerek és eszközök, melyek segíthetik a sikeres idősödést? Milyen készségek és attitűdök fejlesztésével járulhat hozzá az idősoktatás ennek megteremtéséhez? Milyen egyéni lépéseket tehetünk? Az előadás ezekre a kérdésekre igyekszik – természetesen a teljesség igénye nélkül – válaszokat adni.

## **Dóri Éva: A 60-as évek „népművelés vitája” – egy értelmiségi eszmecsere szakmatörténeti távlatai**

A népművelés korszerűsítésének szükségességét az értelmiségi diszkurzusa artikulálta az 1960-as években. Előadásomban a korabeli művelődéspolitikai eszmék és a művelődési otthonok funkcióváltását szorgalmazó hangok pluralitásáról és kauzalitásáról fogok beszélni, a „népművelés-vita” főbb kritikai ívét és javaslatait kívánom összegezni.

A művelődéspolitikai a szocializmus építésének eszközeként a hatalom legitimációs forrása volt, ezt támasztja alá az MSZMP pártideológiai dekrétumok sorában másodikként napvilágot látott 1958-as Művelődéspolitikai Irányelvek dokumentuma. Az oktatásügyet, a művészeteket, a tudományokat és a népművelést szakágazati struktúrába szervező elvek a társadalom a párt által kívánatosnak tartott szocialista fejlődését szolgálták. A népművelési célok meghatározottságával szemben ugyanakkor hiányoztak annak társadalmi funkcióit stabilizáló módszerek, melyek a perifériákon is hatékony választ adhattak volna a kihívásokra. A szakmai értelmiség kritikái szemléletének nyilvános teret adó intenzív vita az Élet és Irodalom, az Alföld, a Népművelés, a Társadalmi Szemle és a Valóság folyóirat hasábjain zajlott. A népművelési feladatok „aktualizálására” tett javaslatok összetett politikai és társadalmi folyamatok felismerése nyomán a demokratizálódás – akkor még – illuzórikusnak tűnő elgondolásait sem mellőzték. A vitában felvetett, megújulást sürgető gondolatok egy kevésbé irányítható, sokkal inkább alulról érkező igényekhez „alkalmazkodó”, ekként állandó tervezési korrekciókat végezni képes intézmény- és tevékenységrendszer igényére mutattak rá, mely hatékony eszköz lehet a gyors és sokrétű társadalmi-gazdasági átalakulás kihívásaival szemben. Az 1963-tól napirenden tartott, a népművelés „válságát” elemző és a megújulás lehetőségeit kereső diskurzust követően, 1970-ben került bevezetésre a közművelődés fogalma.

A „népművelés vita” egyes kérdései napjaink szakmai kihívásaival összefüggésben is tanulsággal szolgálhatnak.

## **Dr. Brachinger Tamás: Szabad művelődés?**

Előadásomban rövid áttekintést kívánok adni arról a folyamatról, amely a Kádár-korszak kultúrpolitikáját meghaladni kívánó rendszerváltó politikai elit kulturális területet érintő szakpolitikai hozzáállásában, jogalkotási szándékában, intézmény vs. civil központúságában nyilvánult meg. Odáig, hogy az elmúlt másfél évtizedben a kulturális szférában is tapasztalható az a szándék, hogy a szakpolitikák érvényesítése helyett inkább az indoktrináció, a kurzusépítés szándéka élvez prioritást. Az állam szerepfelfogása és szerepvállalása tehát jelentős változáson esett át a rendszerváltozás időszakától napjainkig. Más kérdés, hogy a kultúrafinanszírozás és a kulturális feladatok ellátása sokszereplős és sokdimenziós, így az állami akaratképzés kevésbé eredményes, mint más klasszikusnak tekinthető közszolgáltatások esetében. Különösen így van/lesz ez a digitális korszakban.



**Dr. Várnagy Péter: A jogi stúdiumok fejlődéstörténete a 90-es évektől napjainkig a pécsi kultúráközvetítő és humán képzésekben (JPTE BTK FKT – JPTE FEEFI – PTE TTK FEEFI – PTE FEEK – PTE KPVK KKI – PTE BTK HFMI)**

Jelen előadásom egyik szubjektív háttéré időben az 1990-es évek elejére nyúlik vissza, amikor az 1992/93-as tanévben felkérést kaptam Koltai Dénestől, a Janus Pannonius Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara Felnőttképzési és Közművelődési Tanszékének vezetőjétől, hogy oktassam – akkor még óraadóként, kísérleti jelleggel – „A művelődési szféra jogi szabályozása” című tantárgyat művelődési és felnőttképzési menedzser szakos hallgatóknak. Az akkori új tantárgy bevezetésének háttérében az a társadalmi szükséglet állt, hogy a rendszerváltozást követően a kultúrában is megjelent a piaci szemlélet, amelyben a jogi ismeretek nélkülözhetelenné váltak. Immár több mint harminc év elmúltával visszatekintek a jogi stúdiumok alakulására képzéseinkben, a tartalmak formálódására és a folytonos jogi környezet változása által indukált kihívásokra.

## **Dr. Koltai Zsuzsa: Trendek, innovációk és kihívások a múzeumandragógiában napjainkban**

Az előadás a múzeumok kurrens társadalmi szerepével foglalkozó szakirodalmi háttér áttekintése, továbbá a múzeumandragógia hazai és nemzetközi gyakorlatában meghatározó innovációk és kihívások feltárása révén meghatározza a felnőttek múzeumi tanulásának területén napjainkban érvényesülő trendeket.

Az elmúlt évtizedekben a múzeumok számos új területen vállalták fel a társadalom szolgálatát, az ismeretek élményszerű közvetítése mellett napjainkra kiemelt szerepet kaptak a múzeumi tudásközvetítésben többek között az olyan kezdeményezések, mint a látogatók mentális jóllétének támogatása, az izoláció csökkentése vagy a társadalmi befogadás előmozdítása. A múzeumok ma már nem csak reflektálnak a társadalmi igényekre, hanem egyre aktívabban vonják be a felnőtteket a múzeumi tudásátadás gyakorlatába, a kiállítások létrehozásától kezdve a múzeumi programok szervezésén át a különféle közösségi projektek megvalósításáig bezárólag. A múzeumi szféra egyre tudatosabban törekszik a társadalmi, a gazdasági és az ökológiai fenntarthatóság előmozdítására, a múzeumi tudásközvetítés különféle formáitól kezdve (pl. online múzeumi tanulás, múzeumandragógiai programok, tudománynépszerűsítő kiadványok, stb.), a kutatási és tudományszervező tevékenységen át, a saját intézmény működtetésén keresztül számos terület emelhető ki, ahol a múzeumok komoly erőfeszítéseket tettek a fenntarthatóság biztosítására az elmúlt években.

A nemzetközi és hazai múzeumandragógiai trendek áttekintését követően az előadás feltárja annak a komparatív, empirikus kutatásnak a múzeumandragógiai vonatkozású eredményeit, melyet a szerző 2022 októbere és 2023 januárja között bonyolított le rétegzett mintavétel alapján Baranya vármegye és a szászországi Görlitz kerület összesen 26 múzeumában az intézmények reziliencia erősítésében betöltött szerepével kapcsolatosan. A múzeumandragógia nemzetközi trendjei és innovációi közül a szerző meghatározza a vizsgált két térség múzeumaiban adaptálható jó gyakorlatokat.

## **Bene Adrián: Populáris kultúra és kritikai gondolkodás: a disztópiák hatása a reflektivitásra**

A populáris kultúra (TV, zsánerirodalom, képregény, streaming sorozatok) befogadását szokás a Frankfurti Iskola gondolkodói nyomán (kultúripar) fogyasztásra serkentő, a kritikai gondolkodást megbénító spektakulumként tekinteni. Korunk új jelensége a disztópia önálló, transzmediális műfajjá válása, amely nem csupán egy globális válságtudat kifejeződése, de egyúttal a jövőbe vetített problémákon (társadalmi igazságtalanság, környezeti problémák, stb.) keresztül az ezek jelenvalóságára való ráébresztés funkcióját is betölti, a legszélesebb rétegek számára, a nem kultúrafogyasztó, illiterátus tömegeket is beleértve.

## **Dr. Dezső Renáta Anna: Kulturális emlékezet egy nemzetközi felsőoktatási programban – nonformális interkulturális tanulás a Holokauszt 80. évfordulóján**

A szabad tanítás és a tanulás szabadságának együttes megvalósulási lehetőségei közül egy saját felsőoktatási – művelődésszervezési gyakorlat bemutatását célozza az előadó. A PTE BTK NTI nemzetközi pedagógia alapszakos, interkulturális nevelési- és oktatási asszisztens specializációjú képzésének záró akkordja minden év április közepén egy tömbösített formában megvalósuló emlékezetkultúra kurzus. Ennek keretei közt a tanuló város koncepcióhoz illeszkedően a zsidó kulturális értékek és a holokauszt tragédiájának tárgyköréhez tartozóan érzékenyítést, tudásmegalapozást- és bővítést eredményező tevékenységekbe kerülnek bevonásra a három éve Magyarországon / Pécsen élő nemzetközi diákok.

2024-ben e háromnapos nonformális tanulási folyamatra a Holokauszt 80. évfordulóján, közvetlenül a magyarországi áldozatok emléknapját követően került sor. Az első napon lebonyolított pécsi emlék-sétát (temető - laktanya - gettó - vasútállomás emlékmű - zsinagóga/iskola) követően másnap és harmadnap egy budapesti tereptapasztalatra került sor. E kétnapos fővárosi programelem főként, de nem kizárólagosan a Dél-Kaliforniai Egyetem Soá Alapítványa Vizuális Történelmi Archívuma interjúinak felhasználásával készült, úgynevezett IWalk-ok közül a Cipők a Duna-parton, illetve a Régi pesti zsidónegyed című sétákat foglalta magában.

Az előadás során bemutatásra kerül az érintett képzés célja, s az ezen belül megvalósuló kurzus tematikája, valamint lebonyolítási módjának indokai, a lokalitás és a történelmi-társadalmi tér újrakeretezésének adekvát tapasztalatai, az IWalk módszere, illetve a résztvevő diákok vonatkozó reflexiói. A bemutatandó példa megvalósítását a „Csoportos hallgatói tanulmányutak támogatása a PTE BTK-n 2024 tavasz” című pályázat tette lehetővé.

## **Bartalovics Gabriella: Közművelődési szakemberek pályaképe – Fókuszban Baranya vármegye közművelődési szakemberei**

Jelen előadásommal szeretném feltérképezni a közművelődési helyzetet Baranya vármegye településeire levetítve. Bevezetésként egy kis fogalmi háttérrel, és kiindulást, fejlődést mutatok be, majd rátérek a kutatási eredményeimre. Kitérek a módszertanra, a mérésre pár gondolat erejéig. Végezetül pedig az összesítésben, bemutatom, milyen meglátásaik voltak a kollégáknak.

The ASEAN Youth Report stands as a representation of the dedication and collaborative spirit of ASEM Lifelong Learning Hub, Research Network 6 on 'Learning Cities, Learning Regions' engaging in partnership from the conception until the publication. Throughout this endeavor ASEM Research Network 6 have contributed to the curriculum design of the program as well as to the on site facilitation of the study tour, actively engaging youth participants from ASEAN countries. The report aims to enrich our knowledge with diverse perspectives and profound insights on the role and interrelation of climate change, sustainability and the potential of learning cities in facing the challenges of climate action. The collaborative effort with Hans Seidel Foundation resulted in versatile papers informing the readers about lifelong learning, the state of the art in educational policy and its implementation, sharing best practices, case studies of learning activities in the ASEAN region.

## **Kazinczy Viktória Renáta, Nemes-Wéber Zsófia: A tanulás szabadsága a játék**

A játékos tanulás olyan pedagógiai megközelítés, amelyben a tanulási folyamatokat játékos elemekkel egészítik ki, hogy a diákok könnyebben és élvezetesebben sajátítsanak el új ismereteket. A matematikai játékok és a drámajátékok segítik a tanulókat a céljaik elérésében. Sok diák nem szereti a matematikát és ez a jelenség egyre nagyobb arányban jelenik meg az életkor előrehaladtával. (Dienes, 1973) A matematikai szorongás mellett gyakori, hogy a tanulók unalmasnak találják a tantárgyat. (Klein, 1980) Mindezek feloldására is jól használható módszer a tananyag illetve a tanóra játékosítása. Mivel a kudarctól tartó diákok teljesítménye nagyban függ attól, hogy hajlandók-e fókuszálni a feladatra, ezért a motiváció lényeges javulást eredményezhet. A játékos feladatok, a matematikai játékok, mint például a Ki jut a várba? vagy az Erdők játéka mellett a feladatok megoldásának játékos menete, mint például a sorsverseny és a drámajáték, gyermekjoga is jelentősen hozzájárulhatnak a matematikai szorongás mérsékléséhez. A matematikai felkészülés során tanúsított attitűd pedig szoros összefüggésben áll a teljesítménnyel. (Ashcraft és Faust, 1994). Ezen összefüggések alapján a játékos matematika tanítás módszerei, jó gyakorlatai széles körben hozzájárulhatnak a diákok matematika iránti tanúsított attitűdjéhez és így pozitívan befolyásolhatják a teljesítményüket.

A matematikai játékokon felül egy másik jelentős játékosítási folyamat is bemutatásra kerül, amely a végén összefonódik a matematika tanításával is. A színháztudomány, drámapedagógia és a tanulás kapcsolata mélyen gyökerezik abban az interdiszciplináris térben, amelyben a művészetek és az oktatás találkoznak. (Kaposi, 2005) A színház, mint performatív művészeti forma nem csupán esztétikai élményt nyújt, hanem a tanulás különböző formáit is támogatja. A színház komplex módon kapcsolódik a társadalmi és kulturális ismeretek közvetítéséhez, fejleszti a kritikai gondolkodást, az empátiát és az érzelmi intelligenciát. Az oktatásban alkalmazott drámapedagógiai módszerek, mint a szerepjáték, az improvizáció vagy a csoportos alkotás, lehetőséget adnak a diákoknak arra, hogy kreatívan, együttműködve és élményszerűen sajátítsanak el új ismereteket (Gabnai, 2011). Előadásunkban a jól bevált tanórai játékosítási módszerekre fókuszálunk.

## **Prof. Dr. Molnár György: A tanítás és tanulás változása a szakképzésben és a felnőttképzésben módszertani és technológiai vonatkozások**

A szakképzés és a felnőttképzés területén az elmúlt években jelentős változások mentek végbe mind módszertani, mind technológiai szempontból. A hagyományos tantermi oktatást egyre inkább kiegészítik vagy helyettesítik az online platformok, amelyek lehetővé teszik a rugalmasabb tanulást és az egyéni igényekhez való jobb alkalmazkodást. A digitális technológiák, például az e-learning, a virtuális tantermek és az interaktív tananyagok bevezetése forradalmasította a tanítás és a tanulás folyamatát. Ezek az eszközök nemcsak az oktatás hatékonyságát növelik, hanem hozzáférhetőbbé is teszik a tudást, különösen a felnőttek számára, akik munkájuk vagy egyéb kötelezettségeik miatt korlátozott ideig vehetnek részt a hagyományos oktatásban.

## **Dr. Koltai Zoltán: A Közép-Duna Menti Kiemelt Térség humán erőforrás adottságai és azok fejlesztése**

Az előadás keretében a három vármegye területét érintő Közép-Duna Menti Kiemelt Térség bemutatására vállalkozok, kiemelt figyelmet fordítva a térség legfontosabb munkaerő-piaci és humán erőforrás adottságaira, valamint a Pécsi Tudományegyetem szervezésében itt megvalósult nyelvi képzési program tapasztalataira.



### **Dr. Pankász Balázs: A munkaképesség-felmérés korszerű módszertana**

A munkaképességfelmérés korszerű módszertana a fizikai, mentális és szociális tényezők komplex vizsgálatára épül. Figyelembe veszi az egyén egészségügyi állapotát, képességeit, valamint a munkakörnyezet hatásait. A pszichológia tényezők mérése objektív eszközöket használ, ilyen a munkaszimulátor és az online pszichológiai tesztrendszer.

## **Király Brigitta: A készségfejlesztés útjai a német szakképzésben és a felnőttképzésben**

A szakképzés és a felnőttképzés valamennyi területén kiemelt cél készségek fejlesztése.

A képzési és kimeneti követelményekben határozzák meg, hogy egy-egy szakma elsajátítása után milyen készségekkel, képességekkel kell rendelkezni a munkavállalónak, s e készségek birtokában milyen ismereteik vannak, mely munkafolyamatokat, milyen fokú önállósággal végezhetnek, milyen viselkedést várnak el tőlük.

Kutatásom célja az volt, hogy feltárjam, melyek a kiemelt kompetenciaterületek a német szakképzésben, hogyan történik e kompetenciák fejlesztése?

Kutatási módszerem a dokumentumelemzés, valamint a német Munkaerőpiac – és Foglalkozáskutató Intézet (IAB) és a német Szövetségi Szakképzési Intézet (BIBB) kutatásaiban szereplő statisztikai adatok másodelemzése volt.

A kutatás eredményeként megállapítottam, hogy a német iskola- és szakképzési rendszerben elismerik az egyéni tanulási és szakmai tapasztalatokat, lehetővé teszik az egyéni képzési utakat, így a szakképzési és felnőttképzési rendszer rugalmas és átjárható.

A kompetenciák fejlesztése folyamatos, a munkavállalók továbbképzésére is nagy gondot fordítanak, s ezzel a rendszer valamennyi aktora nyer.

## **Prof. Dr. Lükő István: Andragógia-szakképzés-fenntarthatóság**

Az emlékkonferencia szelleméhez és céljához igazodva felidézni a PTE FEEK Szakképzési és Továbbképzési Intézetben 2009-2013 között folyó kutató-fejlesztő munka néhány fontosabb projektjét, ezzel is tisztelegve Prof. Dr. Koltai Dénes egykori dékánra és Dr. Krisztián Bála egyetemi docensre.

A prezentáció és az előadás tartalmi részletei:

- A nevelőszülő szakképesítés megújítása francia modell átültetésével AFUE Projekt
- A munkahelyi gyakorlati oktatás és oktató szakemberek képzésének megújítása UMF-TAMOP 2.2.1-08/1-2008-0002 NSZI-PTE FEEK SZTI
- Felnőttoktatás és fenntarthatóság kapcsolata Diplomamunka és DI Kutatási téma

Alkalmazott módszerek a bemutatáskor:

- Diaképek a három projekt eredményeiből és háttéréről
- Nyomtatott dokumentumok példánya
- A Tudásmenedzsmentben megjelent publikációk részletei

## **Prof. Dr. Klein Sándor, Prof. Dr. Nemeskéri Zsolt, Dr. Zádori Iván: Kompetenciafejlesztés Dienes-játékokkal**

Az előadás központi témája a kompetenciafejlesztés előmozdítása Dienes-játékokkal, különös tekintettel azok alkalmazására a humán erőforrás fejlesztés területén. Dienes Zoltán Pál, a játékos, tapasztalati és felfedező matematikatanulás világszerte elismert úttörője, módszertana jelentős befolyást gyakorolt a pedagógiai szemléletmódokra. Életének utolsó éveiben a Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar díszdoktoraként hozzájárult ahhoz, hogy életművét új területekre is kiterjesszük és továbbfejlesszük.

Előadásunk rávilágít a Dienes-játékok és a hozzájuk kapcsolódó módszerek alkalmazási lehetőségeire az emberi erőforrás fejlesztésben. A játékos, interaktív tanulási formák elősegíthetik a munkahelyi készségek fejlesztését és a csapatmunka hatékonyságának javítását, ezáltal hozzájárulva a szervezetek eredményességéhez és a dolgozói elégedettség növeléséhez. A kompetenciafejlesztés ezen játékos megközelítése mind a pedagógiai, mind a HR gyakorlatban új perspektívákat nyithat a tanulás és a fejlődés támogatásában.

**Dr. Tóth Máté: A PTE-Bölcsészettudományi Kar Könyvtár- és Információtudományi tanszékének nemzetközi kapcsolatai, különös tekintettel a Learn and Exchange projektre**

Az előadás bemutatja a Learn and Exchange projekt előzményeit, az elmúlt 20 év során a tanszék oktatói és hallgatói által megvalósított nemzetközi tanulmányutakat, projekteket, általában a tanszék munkatársainak nemzetköziesítési törekvéseit, majd a Learn and Exchange projektet, annak célkitűzéseit és a PTE oktatóinak a megvalósításban játszott szerepét.

## **Dr. Egervári Dóra: Elektronikus tanulás, távoktatás**

A PTE Könyvtár- és Információtudományi tanszékén már a kezdetektől fogva törekedtünk arra, hogy a hallgatóinknak modern, távolról és önállóan is használható online tananyagokat fejlesszünk. A Learn and Exchange projekt keretében arra nyílt lehetőségünk, hogy nemzetközi együttműködésben valósítsuk meg a könyvtár- és információtudományi tananyagok egy részének kidolgozását Moodle keretrendszerben.

## **Dr. Varga Katalin, Dr. Tóth Máté: A Learn and Exchange projekt tananyagainak bemutatása**

A projekt keretében összesen öt nemzetközi partner részéről összesen öt elektronikus kurzus készült el. Az előadás ezeket a tananyagokat mutatja be egyenként, röviden, különös tekintettel a projekt eredményeinek jövőbeli hazai hasznosíthatóságára. Blended szeminárium keretében kerül sor a projekt során született tananyagok kipróbálására, amelynek során lehetőség nyílik visszajelzéseket tenni az alkotóknak, amelyek jövőben beépíthetők lesznek a kurzusokba.

## **Nagy Andor: Fenntartható digitalizálás**

Az előadás a Learn and Exchange projektben vállalt tananyagfejlesztés témáját, a digitalizálást mutatja be a fenntarthatóság oldaláról. Digitalizálunk, de hogyan, miért? Képesek vagyunk-e a digitalizálással olyan értéket teremteni, ami hosszú távon is versenyképesé teszi a hazai és a nemzetközi közgyűjteményi szektort?



### **Dr. Varga Katalin: A MOOC-ok szerepe az információs műveltség fejlesztésében**

A projekt célja a digitalizálással kapcsolatos ismeretek mellett a résztvevő hallgatók információs műveltségének és ezzel kapcsolatos ismereteinek a fejlesztése is. Külön modulok is foglalkoznak ezzel a kérdéskörrel. Ennek kapcsán érdemes átgondolni, hogy az e-learning mint oktatási forma mennyiben tudja támogatni, segíteni a hallgatók információs műveltségének és digitális írástudásának erősödését.